

Participatiesamenleving? Blèh. Laten we het ouderwets burenhulp noemen. Hoe ging dat ook al weer? Wie vraagt wie? En waarvoor? Zomaar een voorbeeld: aan de Steenweg in Wessem klopte Sergio van Santvoort Vorst aan bij de burenhulp, toen zijn vrouw ziek werd. Niks bijzonders eigenlijk. Of toch? _ROBERT-JAN FRIELE foto', LINELLE DEUNK - Volkskrant Magazine 28 juni 2014

BUURMAN & BUURMAN

WIE? Sergio (35/ en Ineke (36) van Santvoort Vorst, directeur en projectmanager stichting Catharijn (kunstprojecten voor jeugd), en dochter AnneMo.

WONEN OP Steenweg, nummer 6.

HULP GEVRAAGD BIJ oppassen, koken, schoonmaken en gezelschap houden.

Sergio: Toen Ineke ziek werd, had ik net mijn ouders verloren. Tijdens hun ziekten heb ik veel voor ze gezorgd, zonder om hulp te vragen. Nadat we hadden gehoord dat Ineke kanker had, realiseerde ik me: het gaat me niet meer lukken in mijn een-tje, met daarnaast een drukke baan en een pasgeboren kind. Die steen was te groot geworden.

'Bij de gemeente had ik waarschijnlijk een formulier moeten invullen om tien dagen later een afspraak te krijgen. Bovendien voelde ik weerstand tegen de vreemden die dan over de vloer zouden komen. 'Ik zat in een diepe put; het idee afhankelijk te zijn van mensen om ons heen, gaf me een beter gevoel dan naar het loket te gaan.

'Het klinkt raar, maar het zelf regelen van de hulp was ook een experiment. Na het alleen zorgen voor mijn zieke ouders, wilde ik begrijpen wat mensen wel en niet voor elkaar doen. Ik heb er veel over gelezen. Uit onderzoeken blijkt dat mensen best bereid zijn te helpen, met de toevoeging:

als het nodig is, een keer. En dat is precies waarop wij een beroep hebben gedaan. 'We woonden hier nog niet zo lang. De relatie met de burenhulp was goed, maar we gingen niet bij elkaar eten. Ik heb aangebeld, uitgelegd hoe de vork in de steel zat en hulp gevraagd. Daarbij heb ik gezegd dat we geen grote dingen zouden vragen en dat ik ook anderen zou vragen. Zodat iedereen wist we staan er niet alleen voor. 'Ik wilde oppas, gezelschap, poetswerk en koken. Daarvoor benaderde ik vier adressen. Voor het oppassen en schoonmaken vroeg ik de burenhulp, voor het koken vroeg ik onze vrienden Geert en Renée - dat is minder dringend, dus is het niet erg dat ze verder weg wonen - en voor makkelijker oppaswerk vroegen we familie, die verder weg woont.

'We hebben wekelijks een of twee keer hulp gehad van mensen. De meesten hielpen ons een keer per twee, drie weken. Wie wat deed, hield ik bij. Voor mensen aan wie je iets vraagt, zijn het kleine klussen, maar ze realiseren zich niet wat voor enorme hulp het voor ons was. Ik vroeg weleens of iemand morgen een kop koffie kwam drinken. Mensen ervaren dat misschien niet eens als hulp, maar voor ons was het belangrijk omdat Ineke niet altijd alleen kon zijn.

'Als je hulp vraagt, zeg je: het lukt me zelf niet. Als je hulp aanbiedt, zeg je tegen iemand: ik zie dat het je niet lukt. Het pro-

bleem achter vraag- en handelingsverlegenheid Is dat mensen zich allerlei gedachten over elkaar in het hoofd halen. Daardoor wordt iets wat simpel kan zijn, ingewikkeld.

'Simpel wil alleen niet zeggen dat het makkelijk is. Als je hulp vraagt, zit je vaak al in de put. En dan moet je ook nog zeggen dat het je niet lukt. Daar moet je doorheen. Het is een waardevolle stap, die veel oplevert.'

Ineke: Als je dit met zijn allen doet, gebeurt er iets. Voor mij voelde het dat ik voor een stuk gedragen werd in die periode. Het doet niet alleen met ons wat, met de anderen ook. We komen nu vaker bij elkaar over de vloer. En over en weer vragen we sneller of iemand iets nodig heeft.'

WIE? Leon (56) en Lidian (49) Nelissen van Herten, assurantie-adviseur en huisvrouw.

WONEN OP Steenweg, nummer 9a.

HULP GEBODEN BIJ Oppassen en schoonmaken.

Lidian: 'Toen Sergio en Ineke hier kwamen wonen, kregen we contact door hun verbouwing. Wij vonden net leuk dat zo'n jong stel daar kwam wonen. Toen we hoorden dat Ineke ziek was, zijn we op ze afgestapt, want hoe langer je daarmee wacht, hoe moeilijker het wordt. De hulp is daarna vanzelf gegaan; we hebben gezegd: als we iets kunnen doen, graag. Ik heb vooral opgepast, en een paar keer schoongemaakt. Dat ging prima; ik kon altijd mijn plannen aanpassen als het nodig was. Het was ook fijn dat Sergio een lijst met meerdere data had. Als ik een keer niet kon was er altijd een dag dat ik wel kon helpen.'

Leon: 'Mensen durven geen hulp te vragen, maar ook geen hulp aan te bieden; het is een teken dat je denkt dat iemand het niet redt. Sergio brak daar doorheen.'

Lidian: 'Onze relatie is hechter geworden, logisch als je je kind aan iemand toevertrouwt. Ik kan me voorstellen dat wij straks ook hulp kunnen gebruiken als we ouder zijn. Hoe meer mensen er dan klaarstaan, hoe beter. Maar het moet wel spontaan gebeuren. Als de overheid dit probeert af te dwingen, werkt het niet'.

Leon: 'Het is eigenlijk zo simpel: Je belt gewoon aan bij je bureaus. Misschien is de overheid juist daarom niet de aangewezen instantie hiervoor. De zaken simpel houden is niet iets wat de overheid goed kan.'

WIE? Antoinette Maessen (55), eigenaar winkel voor woninginrichting.
WOONT OP Steenweg, nummer 7.
HULP GEBODEN BIJ Oppassen.

'Mensen bij wie we de deur platlopen, zijn hier niet veel. Mijn man en ik hebben onze handen vol aan de winkel, die aan ons huis vastzit. Tegen Sergio en Ineke zeiden we goedemorgen, goedemorgen; een praatje, meer niet. Maar toen Sergio vertelde dat Ineke kanker had en moest worden behandeld, heb ik gezegd: als ik kan helpen, graag. Als je kan helpen, moet je dat gewoon doen. 'Ik heb als oppasmoeder voor AnneMo gefungeerd. Dat was een vraag van Sergio. Hij moest met Ineke naar Maastricht voor de chemokuren en dan sleep je m'n kind natuurlijk niet mee. Ik heb gezegd: 'Dat is prima, maar als de winkelbel gaat, moet ze mee.' Soms lag 'AnneMo in bed als er werd gebeld. Dan liet ik haar liggen. Ach, zo heb ik m'n twee kinderen ook grootgebracht. Als Sergio me had gevraagd boodschappen te doen, had ik hem minder vaak kunnen helpen; ik sta de hele dag in de winkel. Maar oppassen is geen probleem. We zijn overburen, het is snel geregeld. Dan vroeg hij of AnneMo de volgende dag kon komen. Ja hoor, geen probleem. Dat is beter dan het inplannen voor volgende week. Dan ben]e weer zoveel stappen verder. 'Soms was het twee, drie keer per week, soms was het twee weken niet. Dat is allemaal in te passen. En als ik even weg ben, is mijn man er. Die heeft een klik met kinderen, ze hangen er als klittenband aan. Vraag me niet wat de andere burens in die periode hebben gedaan voor Sergio en Ineke. Ik heb geen idee, volgens mij had ieder zijn ding. En het klinkt stom, maar door die ziekte zijn we verbroederd. Iedereen voelde zich verbonden

met hun en met elkaar, doordat we allemaal iets deden. Als er nu in de straat weer wat zou gebeuren, staat dezelfde groep weer klaar. De eerste stap is gezet.'

WIE? Harald (47) en Xandra Jacobs, directeur steigerbouwbedrijf en administratief medewerkster basisschool.

WONEN OP Steenweg, nummer 3b.

HULP GEBODEN BIJ Oppassen en schoonmaken.

Xandra: 'Onze dochter zong in het kinderkoor dat Sergio en Ineke leidden, dus we kenden elkaar al. En we kregen meer contact toen Ineke zwanger raakte. Ze waren nog aan het klussen In hun huis, we hielpen weleens mee.

'Toen ik in het ziekenhuis was na de geboorte, voelde Ineke zich niet goed. Later bleek dat ze ziek was. We zagen dat ze het moeilijk hadden, maar wisten niet wat te doen. We wilden iets voor ze betekenen, maar je kan jezelf ook niet opdringen. Poetsen? Dat kan je niet zomaar aanbieden, straks voelen ze zich beledigd; alsof hun huis niet schoon is. Aan de andere kant: als je vraagt wat je voor iemand kan doen, is dat zo vrijblijvend. Het is voor een ander lastig daar antwoord op te geven. Op een gegeven moment werd de vraag om hulp concreet. Dat was prettig, dan wisten we tenminste waarmee we konden helpen. 'Misschien dat sommigen zeiden: poep-luiers verschonen. dat doe ik niet, laat mij je helpen met de boodschappen of iets anders. Dat is het voordeel van de hulp delen met een groep. Als het een keer niet uitkwam was er altijd wel iemand anders die het oppakte. Sergio zei: 'Nee is ook een antwoord.' Er was altijd iemand die kon. We wisten niet wie wat deed, maar wel dat het geregeld was. 'We hebben niet het gevoel dat we veel gedaan hebben. Met een grotere groep ben je ook niet zo vaak aan de beurt. We hadden ook wel eens geen zin hoor, we zijn ook maar mensen. Maar dan kwam AnneMo toch en vloog zo'n middag om, terwijl zij er super mee waren geholpen. Dan zijn er alleen maar winnaars, ook al is

zo'n ziekte een droevig uitgangspunt.

'Nu sta ik Ingeschreven voor de *bucket line* (zie onder]. Als Sergio een klus plaatst, krijg ik een mail met de omschrijving en de datum. Als ik niet kan of wil, reageer ik niet. Dat geeft meer vrijheid, ook omdat ik niet hoeft uit te leggen waarom ik niet inschrijf. De *Bucket Line* maakt het onpersoonlijker, maar dat is voor beide partijen prettig.'

BUCKET LINE

Iemand die hulp nodig heeft en niet aanklopt bij de overheid, maar samen met anderen de problemen te lijf gaat. Het verhaal van Van Santvoort Vorst past in het overheidsstreven van zelfredzaamheid. Het is een omkering van wat vanaf de jaren zestig werd gepropageerd: door mogelijk te maken dat burgers konden terugvallen op de staat, konden ze onafhankelijker van elkaar worden. Dat zou meer vrijheid opleveren. Sinds een jaar of tien is die redenering omgekeerd: de vrijheid bestaat nu uit onafhankelijk zijn van de overheid, en met elke nieuwe regering krimpt de verzorgingsstaat. De ervaringen van Van Santvoort Vorst hebben hem ertoe gebracht een stichting op te zetten voor hulp aan mantelzorgers: Bucket Line. Een van de lessen die hij leerde tijdens de ziekte van zijn vrouw was dat het coördineren van hulp veel tijd kost. Als oplossing heeft Van Santvoort Vorst het 'maatje' bedacht om de hulp te coördineren. Het maatje is een Vertrouwenspersoon van degene die hulp nodig heeft. Voordeel van zo'n tussenpersoon is dat mensen makkelijker hulp durven te vragen. De coördinator en de helpers kunnen terecht op de website. Deelnemers ontvangen mails met daarin de omschrijving en de datum van de gewenste hulp. De 'klus' kan worden aanvaard of geweigerd.

WIE? Geert (38) en Renée (32) Frische, wethouder en tekstschrijfster; vrienden van Sergio en Ineke.

WONEN IN Maasbracht (5 min. rijden).

HULP GEBODEN BIJ koken, oppassen, mentale steun.

'Achteraf denk ik wel: hadden we niet meer kunnen doen?'

Renée: 'We hebben elkaar leren kennen op een culinair festival waar Ineke en Sergio optraden; daarna zijn we bevriend geraakt. Toen Ineke ziek werd, hebben we hoogstens een paar avonden eten gebracht. Ook ben ik weleens gaan praten toen Ineke het moeilijk had. Ik vind het raar onszelf als mantelzorgers te zien. Het valt voor mij meer onder de noemer vriendschap.'

Geert: 'Of je nou een paar aardappels meer schilt of een liter meer soep maakt, dat is geen moeite. De echte mantelzorgers waren hun burens.'

Renée: 'Achteraf denk ik wel: hadden we niet meer kunnen doen? We werkten allebei fulltime en deden vooral de dingen die weinig moeite kostten. Nu denk ik: wat egoïstisch.'

'Ineke heeft wel eens tegen me gezegd: je biedt wel steeds aan om iets te doen, maar dat is te vaag, Dat was voor mij een eye opener. Ik wilde graag helpen, maar ben niet het type dat spontaan voor de deur staat. Alleen moet je soms niet te veel nadenken en het gewoon doen.

'Inmiddels gaat alles digitaal via de website Bucket Line, dat maakt het makkelijker. Zij zeggen nu in feite: ik heb dit nodig en dan is het aan mij er iets mee te doen.'

Geert 'We komen uit een cultuur waarin mensen voortdurend hulp van de overheid verwachten. Maar we zullen meer voor elkaar moeten doen. Mensen zijn ook wel bereid iets te doen, als het in hun agenda past. Als je met genoeg mensen bent, kan je dingen geregeld krijgen zonder dat het op kosten van de samenleving hoeft.'